

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 07.02.2018 • Kabul Tarihi / Accepted: 31.06.2018

Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinin Ölçme Değerlendirme Bileşenleri Ve Performans Göstergeleri Bağlamında İncelenmesi*

Ali GÖÇER

Prof. Dr.

Erciyes Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kayseri Türkiye

ORCID: 0000-0002-6880-2611

gocerali@gmail.com

Öz

Öğretme ve öğrenme sürecinin amaçlar doğrultusunda planlanıp yürütülmesinde, çalışmalar sonunda hedeflere ne oranda ulaşıldığının belirlenmesinde ve genel olarak öğrenme sürecinin verimliliğinin ortaya konulmasında ölçme değerlendirme çalışmaları önemli işlevler görmektedir. Durum böyle olunca, eğitimin lideri olan öğretmenlerin bu denli önemli işlevleri olan ölçme değerlendirme uygulamaları konusundaki bilgi, birikim ve yeterlikleri de önem taşımaktadır. Bu çalışmada Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerinin ölçme değerlendirme bileşenleri ve performans göstergeleri bağlamında ele alınarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, ölçme değerlendirme uygulamalarının öğrenme ve öğretme sürecindeki yeri, önemi ve işlevleri ile Türkçe öğretmenin ölçme ve değerlendirme alanında sahip olması gereken özel alan yeterlikleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretmeni, öğretmen yeterlikleri, ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretim.

---

* Bu çalışma, 19-21 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde düzenlenen EYFOR-8: Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu'nda sunulan sözlü bildiri genişletilerek oluşturulmuştur.

Investigation in the Context of Measurement and Evaluation Components and Performance Indicators of Turkish Teacher Special Field Qualifications

Abstract

Measurement and evaluation studies have important functions the planning and execution of the teaching and learning process in line with the objectives, at the end of the studies, it was determined how the targets were reached and in general the efficiency of the learning process. As such, information, accumulation and competencies of teachers who are leaders of education the important functions of measurement and evaluation applications on the subject is of great importance. In this study, intended to be examined Turkish teacher special field competencies by taking in the context of measurement evaluation components and performance indicators. For this purpose, focused on the place of assessment and evaluation practices in the teaching and learning process, its importance and functions and special field competencies that the Turkish teacher should possess in the field of assessment and evaluation.

Keywords: Turkish teacher, teacher competencies, measurement and evaluation, education and training.

GİRİŞ

Öğretmen eğitiminde amaçlanan niteliğin sağlanabilmesi, yani öğretmen adaylarının öngörülen genel ve özel alan yeterliklerine sahip olarak yetiştirilebilmeleri için, eğitim fakültelerinin eğitim programlarının günümüzün gereklilikleri doğrultusunda geliştirilmesi ve yeterli nitelikte ve sayıda öğretim elemanı ile donanım gereksinimlerinin karşılanması zorunludur. Ayrıca, öğretmenlik mesleğine daha başarılı ve üstün nitelikli öğrenci girdisinin sağlanması amacıyla, gerek öğretmen eğitimi programlarına alınacak öğrencilerin gerekse öğretmenlik mesleğine atanacak öğretmen adaylarının seçiminde çeşitli yaklaşımların uygulanmasına da gereksinim vardır (Sağlam & Kürüm, 2005: 53-54).

Ülkelerin ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik alanda ilerleyebilmesinde eğitimin çok önemli bir rolü vardır. Eğitim sisteminin uygulayıcısı olan ve programlardaki istendik davranışların (hedeflenen kazanımların) öğrencilere etkili bir şekilde kazandırılmasında kilit bir rol üstlenen öğretmenlerdir. Hem toplumsal ilerlemenin öncüsü hem de toplumsal olarak ilerlemeyi sağlayacak olan bireyleri yetiştirmek görevini üstlenen öğretmenlerin bu büyük sorumluluğu yerine getirebilecek niteliklere sahip olmaları gerekmektedir (Kararmaz & Arslan, 2014: 204).

Öğretmenlerin sahip olmaları gereken nitelikler nelerdir denildiğinde akla birçok açıdan farklı cevap gelmektedir. İlk akla gelen cevaplar öğretmenlik mesleğini tam ve yerli yerince yapabilmesinin olmazsa olmazı öğretmenin pedagojik yeterliğidir. Bir öğretmenin amaçlar doğrultusunda uygulamalarını biçimlendirip yürütebilmesi için meslekî açıdan birtakım bilgi ve becerilere sahip olması gerekir. Bunların başında öğrenme ortamlarının tasarlanması, konunun gerektirdiği yöntem, teknik ve materyallerin tercih edilmesi, sürecin tüm aşamalarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yer vermesi vb. söylenebilir.

Öğretmenlerin istenilen nitelikte olabilmeleri birtakım standartların olmasına bağlıdır. Bu standardı sağlayacak yollardan birisi öğretmen yeterlikleridir (Seferoğlu, 2004, 131). Eğitim tarihimizde öğretmen yetiştirmede geçmişten beri birtakım nitelik arayışları yaşanmıştır. Darülmüallimin müdürleri Ahmet Cevdet Efendi'nin 1851'de bu okul için bir nizamname yapması ile Satı Bey'in 1909-1912 yılları arasında bazı çabalar göstermesi bunlardandır (Akyüz, 1994, 377-378).

Bir ülkede insanların yetişmişlik düzeyinin, öğretmenlerin yetişmişlik düzeyi ile doğru orantılı olduğu düşünüldüğünde, bilgi çağının gerekleri ile uyumlu bir eğitim sisteminin oluşturulması ancak nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi ile mümkün olabilecektir. Çünkü öğretmenler; bireylerin akademik gelişimlerinin yanı sıra, onların psikolojik iyi olma hallerinin, sosyal uyum ve iletişim becerilerinin dâhil olduğu tüm gelişim alanlarına, insani özellik ve yeterlikleri

kapsamında doğrudan etki etmektedir. Öğretmenlik mesleğinin doğası gereği gelişen bu profesyonel rol, bireylerin aileleri kadar, öğretmenlerini de model almalarına aracılık edecek bir düzlem oluşturmaktadır (TEDMEM, 2014: 1).

Dünyada başta bilim ve teknolojiye olmak üzere her alanda ve her geçen gün değişim ve dönüşüme gerçekleşmekte ve onun doğal bir sonucu olarak da yaşamda birçok yeniliklerle karşılaşmaktadır. Bu gelişim, değişim ve ilerlemeler eğitim alanına da yansımakta ve öğrenme ortamlarıyla eğitim süreçlerinin yeni bir yaklaşımla planlanıp ilerletilmesini zorunlu kılmaktadır. Öğrencilerin, günümüzün gerektirdiği yeterliklerle donanımlı kılınarak hayata hazırlanmaları gerekmektedir. Bilgiyi ihtiyaç gören, bilgiye ulaşan, elde ettiği bilgiye önceki bilgilerle kaynaştırarak birikiminde egometrik artış sağlayan ve en önemlisi de bilgisini yaşamda kullanabilen bireyler yetiştirmek kaçınılmaz bir durum olmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı dünyada görülen bu durumun bir sonucu olarak okullarda verilen eğitimin yol haritası olan öğretim programlarını sürekli güncellemekte ve eğitimcilerin kullanımına sunmaktadır. Programların yol göstericiliğinde öğretim gerçekleştirecek olan öğretmenlerin hedeflenen ve beklenen şekilde eğitim liderliği yapabilmeleri için de asgari düzeyde yeterliğe sahip olmaları gerekmektedir. Çünkü öğretmen ne kadar yüksek yeterliğe sahip olursa öğretim programları da o derece işlev görmüş olacak ve bu da verilen eğitimin daha nitelikli olmasını sağlayacaktır.

Günümüzde çağın eğitim gerekleri, eğitim ve öğretmene yüklenen anlamlar, öğrencilerin farklılaşan ihtiyaçları, bireyin eğitimi konusundaki yeni yaklaşımlar, öğretmene meslekî anlamda yeni sorumluluklar yüklemektedir. Bu anlayış, öğretmenlerin sürekli gelişime açık bireyler olmasını zorunlu kılmaktadır. Öğretmenin mesleğini gereği gibi icra edebilmesi için kendisinden beklenen bu nitelikler öğretmen yeterliklerinin temelini oluşturmaktadır (MEB, 2017b: 2-3). Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri kitapçığı tanımlar kısmında yeterlik ve yeterlik performans göstergesi için şu tanımlamaya yer verilmiştir: Yeterlik, bir işi etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir. Yeterlik göstergesi, yeterliklere sahip olabilme düzeyini ortaya koyan bilgi, beceri, tutum ve davranışlardır. MEB, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri adlı çalışmada da performans göstergesi; ‘Yeterliklerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin delili olabilecek gözlenebilir, ölçülebilir davranışlar’ şeklinde açıklanmıştır (akt. Özlük, 2010: 8).

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİKLERİ

Hizmet öncesinde öğretmen eğitimi alanında yapılan araştırmalar, öğretmen adaylarının temel öğretmen yeterliklerini en etkin şekilde kazanmalarını amaçlayan durumlara işaret etmektedirler. Buna bağlı olarak, yapılacak analizlerle öğretmen yeterliklerini tanımlamak ve uygulamalara yönelik ideal örnekleri çıkarmak mümkündür (Devecioğlu & Akdeniz, 2013: 57). Bu bakımdan

öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterliklerle ilgili olarak hem meslek öncesi hem de hizmet içi dönemde birtakım yeterliklere sahip olmaları gerekmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı, 2017 yılı sonunda bu konu ile ilgili daha önceki çalışmaları gözden geçirerek öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini paydaşlara duyurmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini aşağıdaki üç ana başlık altında toplamıştır (MEB, 2017b: 8):

A. Meslekî Bilgi

- a. *Alan bilgisi*: Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.
- b. *Alan eğitimi bilgisi*: Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.
- c. *Mevzuat bilgisi*: Birey ve öğretmen olarak görev hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.

B. Meslekî Beceri

- a. *Eğitim öğretimi planlama*: Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.
- b. *Öğrenme ortamları oluşturma*: Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.
- c. *Öğrenme öğretme sürecini yönetme*: Öğrenme öğretme sürecini etkili bir şekilde yürütür.
- d. *Ölçme ve değerlendirme*: Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.

C. Tutum ve Değerler

- a. *Millî, manevi ve evrensel değerler*: Millî, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
- b. *Öğrenciye yaklaşım*: Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.
- c. *İletişim ve işbirliği*: Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve işbirliği kurar.
- d. *Kişisel ve meslekî gelişim*: Öz değerlendirme yaparak kişisel ve meslekî gelişimine yönelik çalışmalara katılır.

Öğretmen yetiştirme konusunda uzun deneyime sahip Türkiye’de çeşitli çalışmalar yapılmış, bu çalışmalar 21. yy. da devam etmiştir. MEB, 2002 yılında öğretmenlik mesleğinin niteliklerini MEB ve üniversite temsilcilerinden oluşan “Öğretmen Yeterlikleri Komisyonla” yeniden değerlendirilmeye almış; eğitme-öğretme yeterlilikleri, genel kültür bilgi ve becerileri ve özel alan bilgi ve becerileri yeterlikleri alt başlıklarında ele almıştır (Bozkurt, 2015: 66).

Bu çalışmada 2017 yılı sonunda hazırlanarak uygulaması istenen öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden ‘meslekî beceri’ alanındaki ölçme ve değerlendirme yeterlikleri Türkçe öğretmeni açısından ele alınarak incelenmiştir. Bu çerçevede Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel

Müdürlüğü tarafından hazırlanan öğretmen yeterlikleri *meslekî beceri yeterlik alanı* ölçme ve değerlendirme yeterliği ve yeterlik (performans) göstergeleri şu şekildedir (MEB, 2017b: 15):

Tablo 1: Meslekî Beceri Yeterlik Alanı Yeterliği ve Performans Göstergeleri

<i>Meslekî Beceri Yeterli Alanı</i>	<i>Kapsamı:</i> Öğretmenin sınıf içi ve dışı uygulamalarıyla ilgili eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğrenme öğretme sürecini yönetme ile izleme ve değerlendirme yeterliklerini kapsamaktadır.
<i>Yeterlikler</i>	<i>Yeterlik Göstergeleri</i>
<i>Ölçme ve değerlendirme: Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.</i>	Alanına ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun ölçme ve değerlendirme araçları hazırlar ve kullanır. Ölçme ve değerlendirmede süreç ve sonuç odaklı yöntemler kullanır. Ölçme ve değerlendirmeyi objektif ve adil olarak yapar. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilere ve diğer paydaşlara doğru ve yapıcı geribildirimler verir. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme ve öğrenme süreçlerini yeniden düzenler.

Nitelikli, üretken, bilime ve sanata değer veren, toplumsal değerlerimizi özümsemiş bireyler yetiştirebilmesi için öğretmenlerin nitelikleriyle birlikte sahip oldukları yeterliklerin farkında olmaları ve bunları sürekli olarak geliştirme çabalarına bağlıdır. Öğretmenin kendi gelişim alanını belirleyip, bu alanda gelişimini sağlamak için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” ve ilköğretim kademesi öğretmenlerine yönelik “Özel Alan Yeterlikleri” geliştirilmiştir. Bunlardan Özel Alan Yeterlikleri, alanlara özgü olarak, öğretmenlere gelişim hedefleri göstermek için hazırlanmıştır. Genel ve Özel Alan Yeterlikleri bir bütün teşkil eder ve birlikte değerlendirilmeyi gerektirir (Yılmaz, 2010: 16-17).

Yukarıda verilen öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri yanında Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerine de bakmak gerekir. Akyol (2008) tarafından hazırlanan ve Talim ve Terbiye Kurulunca uygun bulunup Bakanlık Makamının 04.06.2008 tarih ve 1835 sayılı onayı ile yürürlüğe konulan raporda ‘Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’ şu şekilde belirlenmiştir (Akyol, 2008: 44-57):

1. Türkçe Öğretim Sürecini planlama ve düzenleme
4 yeterlik bileşeni, 19 performans göstergesi
2. Dil Becerilerini Geliştirme
9 yeterlik bileşeni, 69 performans göstergesi
3. Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme
4 yeterlik bileşeni, 27 performans göstergesi
4. Okul, aile ve toplumla işbirliği yapma

5 yeterlik bileşeni, 27 performans göstergesi

5. Türkçe Alanında Meslekî Gelişimi sağlama

3 yeterlik bileşeni, 23 performans göstergesi

‘Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’, Türkçe derslerindeki verimliliğin artırılması, Türkçe öğretmenlerinde bulunması gereken temel niteliklerin belirlenmesi amacıyla Talim ve Terbiye Kurulu’nun 06.05.2008 tarih ve 00360 sayılı yazısı ile yürürlüğe girmiştir. ‘Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’nde ilgili alan öğretmenlerinin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlar yer almaktadır. Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinde her bir yeterlik için A1, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergeleri A1 düzeyi (bilgi ve farkındalık), A2 düzeyi (zenginleştirme) ve A3 düzeyi (özgünleştirme ve işbirlikli çalışma) şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2008, akt. Şengül, 2012: 46-47).

Millî Eğitim Bakanlığı bir komisyona hazırlattığı *Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri* başlıklı bir raporda ‘Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme’ yeterlilik alanı ve bu alana yönelik olarak performans göstergeleri şu şekilde yer almıştır (Akyol, 2008: 44-57):

Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme

Yeterlik Bileşeni 1: Türkçe öğretimine ilişkin yapacağı ölçme ve değerlendirme uygulamalarını belirleyebilme.

1. Yeterlik bileşeni performans göstergeleri

Ölçme değerlendirme uygulamalarının Türkçe programındaki kazanımlara uygun olması gerektiğinin farkındadır (A1 Düzeyi).

Türkçe öğretiminde, öğrencilerin süreç sonundaki başarılarıyla ilgili karar vermek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar (A1 Düzeyi).

Ölçme değerlendirme çalışmalarında programındaki kazanımları dikkate alarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar (A2 Düzeyi).

Türkçe öğretiminde, öğrencilerin süreç sırasındaki dil gelişimlerini izlemek, süreç sonundaki durumlarını belirlemek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar (A2 Düzeyi).

Ölçme değerlendirme çalışmalarında programındaki bütün kazanımlara yönelik olarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar (A3 Düzeyi).

Türkçe öğretiminde, her bir öğrencinin süreç sırasındaki ve süreç sonundaki durumlarını belirlemek ve buna yönelik önlem almak amacıyla ölçme-değerlendirme yapmayı amaçlar (A3 Düzeyi).

Öğrencilerin sürekli dil gelişimlerini sağlamak ve değerlendirmek için sistematik değerlendirme stratejileri belirler (A3 Düzeyi).

Yeterlik Bileşeni 2: Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme.

2. Yeterlik Bileşeni Performans Göstergeleri

Öğretim sürecinde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini amaca uygun olarak belirler (A1 Düzeyi).

Türkçe öğretiminde kullanabileceği farklı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini hazırlama ve uygulama süreçlerini bilir (A1 Düzeyi).

Öğrencilerin dil gelişimlerini değerlendirmede mevcut ya da geçerlik-güvenirliğini belirlemeden hazırladığı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanır (A1 Düzeyi).

Öğrencilerin iletişim becerileri ve Türkçeyi nasıl kullandıklarına ilişkin hazırbulunuşluk düzeylerini, yapılandırmamış ölçme araçlarıyla belirler (A1 Düzeyi).

Öğrencilerin iletişim becerileri ve Türkçeyi nasıl kullandıklarına ilişkin hazırbulunuşluk düzeylerini, yapılandırılmış ölçme araçlarıyla belirler (A2 Düzeyi).

Öğrencilerin dil gelişimlerini farklı boyutlarıyla değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri kullanır (A2 Düzeyi).

Öğrencilerin dil gelişimlerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri tekniğine uygun olarak hazırlar (A2 Düzeyi).

Öğrencileri ve velileri ölçme ve değerlendirmenin amaçları, araçları ve yöntemleri konusunda bilgilendirir (A2 Düzeyi).

Öğretim sürecinde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanılmasını, geçerliğini ve güvenilirliğini test ederek kullanır (A3 Düzeyi).

Türkçe öğretiminde kullanılacak ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır (A3 Düzeyi).

Kullanışlığı, geçerliği ve güvenilirliği uygun ölçme değerlendirme araçları geliştirmede meslektaşlarıyla iş birliği yaparak yeni ölçme ve değerlendirme araçları tasarlar (A3 Düzeyi).

Yeterlik Bileşeni 3: Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme.

3. Yeterlik Bileşeni Performans Göstergeleri

Öğrencilerin dil gelişimlerine ilişkin ölçme sonuçlarını not ya da puan olarak raporlaştırır (A1 Düzeyi).

Öğrencilerin dil becerilerini gösteren puan ve notları öğrenci ve velilerle paylaşır (A1 Düzeyi).

Öğrencilerin dil gelişiminde hangi düzeyde olduğunu, neler yapabildiğini ve nasıl başarabileceğini ayrıntılı olarak yorumlar ve raporlaştırır (A2 Düzeyi).

Değerlendirme sonuçlarından elde ettiği yorumları uygun bir dille ilgililerle paylaşır (A2 Düzeyi).

Öğrencilerin dil gelişimlerini farklı yönlerden ayrıntılı olarak değerlendirmek amacıyla istatistiksel yöntemlerden yararlanır (A3 Düzeyi).

İzleme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerin dil becerilerini, Türkçe programını, öğrenme ortamlarını, ölçme araçlarını, öğretim stratejilerini ve verimliliğini değerlendirir (A3 Düzeyi).

Yeterlik Bileşeni 4: Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme.

4. Yeterlik Bileşeni Performans Göstergeleri

Ölçme değerlendirme sonuçlarını raporlama ve paylaşım düzeyinde değerlendirir (A1 Düzeyi).

Öğretim stratejilerini, öğrenme ortamını, ölçme yöntem ve tekniklerini elde ettiği değerlendirme sonuçları doğrultusunda yeniden düzenler (A2 Düzeyi).

Değerlendirme sonuçlarına göre, ailelerle birlikte öğrencilere yeni öğrenme hedefleri belirlemede rehberlik eder (A3 Düzeyi).

Yeterlikler öğretmenlere yönelik beklentileri göstermesi açısından temel kaynak olup önemli işleve sahiptir. Öğretmenler, kendilerini yeterlikler çerçevesinde değerlendirerek bu konudaki durumlarını belirleyebilecektir. Öz değerlendirme yapmak sıradan bir meslekî edim değil, üst düzeyde bireysel ve meslekî sorumluluğun yanı sıra kendini değerlendirebilme bilinci yetkinliği gerektiren bir süreçtir. Öz değerlendirme, öğretmenlerin meslekî yeterliklerini sorgulamalarına, mevcut durumlarını belirlemelerine, gelişim hedefi oluşturmalarına ve bu hedefe ulaşmak için gerekli uygulamaları yapmalarına yardımcı olmaktadır. Öğretmenler böylece ulaşmak istedikleri hedefler doğrultusunda kişisel ve meslekî gelişim planları yapabilecek, bu doğrultuda diğer meslektaşlarıyla iş birliği geliştirebileceklerdir (MEB, 2017b: 10-11).

Öğretmenlik mesleği yeterliklerinin belirlenmesi ve hizmet öncesi eğitim ve sürekli meslekî gelişim çalışmalarının bu yeterliklere sahip öğretmenlerin yetiştirilmesini sağlayacak bir yapı, içerik ve yöntem ile gerçekleştirilmesi, Türk Eğitim Sisteminin kalitesinin uluslararası standartların üzerine taşınması için bir fırsat olarak görülmektedir (TED, 2009).

MEVCUT DURUM

Öğretmenlerden pek çok rol ve görev beklenmektedir. Bu roller geçmişte hep önemli olmuş, günümüzde önemi giderek artmış ve gelecekte de daha önemli bir hâle gelecektir. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları temelde aynı olmakla ve öğretim işinin temelini oluşturmakla birlikte, bazı ayrıntılar ve zamanla ortaya çıkan gelişmelerden dolayı sorumluluklarında birtakım değişiklikler oluşabilmektedir (Kahramanoğlu & Ay, 2013: 287).

Öğretmenlerin sahip olmaları gereken nitelikler denildiğinde materyal geliştirmeden yöntem ve teknik bilgisine, insan psikolojisinden meslek sevgisine kadar birçok değişkenin yer aldığı unsurlar akla gelmektedir. Bu değişkenler arasında yukarıda da değinildiği gibi öğretmenlik mesleğini tam ve yerli yerince yapabilmesinin olmazsa olmazı öğretmenin alan bilgisinden çok, alan eğitimi bilgisi ve pedagojik yeterliğidir. Bir öğretmenin uygulamalarını amaçlar doğrultusunda biçimlendirip yürütebilmesi için, meslekî açıdan birtakım bilgi ve becerilere sahip olması gerekir. Bunların başında öğrenme ortamlarının tasarlanması, konunun gerektirdiği yöntem, teknik ve materyallerin tercih edilmesi, sürecin tüm aşamalarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yer vermesi gibi yeterlikler söylenebilir.

Nitelikli eğitimin ön koşulu donanımlı öğretmenlere sahip olmaktır. Donanımlı öğretmen deyince insan sevgisine sahip olan, mesleğini seven, pedagojik alt yapı ve meslekî yeterlik açılarından gerekli niteliklere sahip olan öğretmen akla gelmektedir. Öğrenme sürecinde önemli işlevler gören ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amacına ve anlamına uygun yürütülmesi için de rehber konumunda olan öğretmenlerin bu alanla ilgili yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerle ilgili kanaat oluşturmaları için, her şeyden evvel, öğrencileri bireysel farklılıkları açısından iyi tanınması, yeteneklerine uygun ortamlar sunarak onların gizil güçlerini ortaya çıkarması gerekir. Öğrencileri tanıyarak gerekli rehberliğin yapılması, öğrenme sürecini öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine uygun bir ortamda planlayıp sürdürülmesi ve en önemlisi öğrencilere hedeflenen kazanımların kazandırılması için öğretmenlerin değerlendirme çalışmalarını yerli yerince yürütebilmesine bağlıdır.

Eğitim süreçlerinde ölçme ve değerlendirme denildiğinde öğrenciye not vermek için yapılan uygulama biçimi olarak düşünülmektedir. Daha da kötüsü, ölçme ve değerlendirme deyince, çoktan seçmeli maddelerden oluşan testler gelmektedir. Durum böyle olunca eğitim ortamlarında süreç ihmal edilip sonuca odaklanılmaktadır. Hem öğretmen hem de öğrenciler açısından böyle olan bu durum, öğretmenin bilgi aktarıcısı, öğrencilerin de pasif bilgi alıcısı rolleriyle öğrenme sürecinin hedeflenen doğrultuda yürütülememesine ve sürecin verimsizleşmesine neden olmaktadır.

Özlük (2010), Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine yönelik yaptığı araştırmasının Türkçe öğretmeni yetiştirme sürecinin Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri yönünden değerlendirilmesi başlığı altında şunlara değinmiştir: Türkçe öğretmenlerinin meslek öncesi eğitimleri süresinde ‘Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme’ yeterlik alanına yönelik sadece ‘Ölçme ve Değerlendirme’ adlı bir ders aldıklarını ve meslek öncesi eğitim programında ‘Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme’ yeterlik alanına yönelik ders sayısının azlığını ortaya koymuştur (Özlük, 2010: 35, 38).

Ölçme ve değerlendirme çalışmaları eğitim ve öğrenme sürecinin dinamik ve biçimlendirici unsurudur. İster dönem ve tema, isterse ders ve metin işleme bağlamında olsun ölçme ve değerlendirme çalışmaları üstlendiği işlevlerle sürecin önemli bir boyutu, ayrılmaz bir parçasıdır. Ölçme ve değerlendirme, öğrencileri tanıma ve öğrenmeye hazırbulunuşluklarını belirlemeden tutun da gerçekleştirilen eğitim etkinliklerinin verimliliğini belirlemeye kadar sürecin her aşamasında etkin tutulan bir uygulama alanıdır. Bu açıdan bakıldığında üç tür değerlendirmeden söz edilebilir: Ön değerlendirme; dönem başı, tema başı, metin işleme ve ders başı değerlendirmeler. Ara değerlendirme; dönem içi, tema içi, metin işleme ve ders içi değerlendirmeler. Son değerlendirme; dönem sonu, tema sonu, metin işleme ve ders sonu değerlendirmeler (Göçer, 2014: 193-194).

Etkili bir öğretmen sınıftaki bütün öğrencilerin gelişmelerini izlemeli, kaydetmeli ve sınıf ortalamasının altında kalan öğrenciler için alternatif yöntemler uygulamalıdır. Bu yöntemlerin uygulanmasında diğer öğretmenlerin, öğrenci velilerinin ve şüphesiz öğrencilerin kendilerinin de görüşleri alınmalıdır. Uygulanacak yöntemler bazı öğrenciler üzerinde olumlu etki gösterebilir, olumlu etki görülmeyen öğrenciler için hemen olumsuz tavırlar takınmadan program gözden geçirilmeli ve gerekirse başka yöntemler sabırla denenmelidir. Unutulmamalıdır ki, burada önemli olan öğrenciyi topluma ve hayata kazandırmaktır (Çelikten vd., 2005: 221).

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları tanılayıcı, biçimlendirici ve yönlendirici işlevleriyle eğitim süreçlerinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Öğrencilerin derse ve konuya hazırbulunuşluklarının belirlenmesinde, sürecin planlanmasında, etkinliklerin biçimlendirilip uygulanmasında, gerçekleştirilen etkinliklerde öğrenci gelişim seyrinin görülmesinde ve daha birçok niteliğin ortaya konulmasında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ihtiyaç vardır. Öğrenme ve öğretme sürecinin planlanan şekilde ilerleyebilmesi için ölçme değerlendirme çalışmalarının sürecin başında, içinde ve sonunda olmak üzere tüm süreçte etkin ve biçimlendirici rolüyle yer bulması gerekmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmada ölçme değerlendirme uygulamalarının öğretme ve öğrenme sürecindeki yeri, önemi ve işlevleri ile Türkçe öğretmenin ölçme değerlendirme alanında sahip olması gereken özel alan yeterlikleri üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda araştırmada, Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerinin ölçme değerlendirme bileşenleri ve performans göstergeleri bağlamında ele alınarak incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı ile yürütülmüştür. Nitel araştırma, verinin derinliği ve zenginliği içinde derinlemesine betimleme ve yorumlamanın amaçlandığı (Yıldırım & Şimşek, 2013: 55) bir araştırma biçimidir. Bu

araştırmada nitel araştırmada en çok kullanılan veri toplama yöntemlerinden olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma çerçevesinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ortaya konulan Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri başlıklı komisyon raporunda yer verilen yeterlik alanı-yeterlik bileşenleri-performans göstergeleri içerisinde ölçme değerlendirme alanına yönelik bileşenler ve bu bileşenlere yönelik olarak sıralanan performans göstergeleri ele alınarak incelenmiştir. İncelemede 'Dil gelişimini İzleme ve Değerlendirme' yeterlik alanı genel başlığı altında 4 yeterlik bileşeni ve bu bileşenler altında sıralanan 27 performans göstergesi incelemeye tabi tutulmuştur.

İnceleme, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri meslekî beceri yeterlikleri ölçme ve değerlendirme yeterlik alanı ve yeterlik (performans) göstergeleri bağlamında yapılmıştır. Ayrıca, Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri içerisinde Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme alanı içerisinde öğretmenlerin sergilemeleri gereken 27 performans göstergesi aşağıda verilen şekilde boyutlandırılarak üç ölçütü özetlenmiştir:

- Öğrencinin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve fiziksel gelişimini sürekli olarak değerlendirmek için formal ve informal değerlendirme stratejilerinin önemini anlar ve bunları kullanır.
- Ölçme tekniklerini, test geliştirme, testte yer alabilecek değişik türlerde madde yazma, test uygulama, puanlama gibi değerlendirmeye ilişkin temel kavramları ve süreçleri bilir.
- Bu çerçevede öğretmen, amaca uygun ölçme ve değerlendirme yöntemini belirleme ve uygulama yeterlikleri gösterir.

İncelemede öğretmen yeterlilikleri meslekî beceri yeterlik alanı ölçme ve değerlendirme yeterliği ve yeterlik (performans) göstergeleri baz alınmış olup içeriğe yönelik yorum, değerlendirme, çıkarımlarda bulunma vb. uygulamalarla betimsel ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğretim programında öğrencilerin süreç içerisinde izlenmesi, yönlendirilmesi, öğrenme güçlüklerinin belirlenerek giderilmesi, öğrencilerde anlamlı ve kalıcı öğrenmenin desteklenmesi amacıyla sürekli geri bildirim sağlanmasına yönelik bir ölçme değerlendirme anlayışı benimsenmiştir. Eğitim öğretim sürecinde ölçme ve değerlendirme faaliyetleri; tanıma, izleme ve sonuç odaklı olmak üzere üç farklı şekilde yapılabilmektedir. Tanıma amaçlı değerlendirme; öğretim programlarında vurgulanan öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri, kazanımlar ve değerler açısından ön öğrenmelere ilişkin düzeylerinin belirlenmesidir. İzleme amaçlı değerlendirme; asıl amacı öğrencilere not vermek olmayan, dönemin başından sonuna kadar öğretimi geliştirmek, öğrencilerin öğrenme eksikliklerini belirlemek, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak amacıyla süreç odaklı olarak

yapılan değerlendirmedir. Sonuç odaklı değerlendirmede ise öğrenme öğretme süreci sonunda, öğrenmenin ne düzeyde gerçekleştiği tespit edilmekte ve öğrencilerin başarı düzeyleri belirlenmektedir. Değerlendirme, öğretim programında yer alan kazanımlarda belirtilen bilgi, beceri ve yetkinliklere öğrencilerin ne oranda ulaştıklarının tespit edilmesi ve tespit edilen eksik veya yanlış öğrenmelerin giderilmesi için önlemler alınmasının sağlanması açısından önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır (MEB, 2017a: 7-8). Bu açıdan Türkçe öğretmenlerinin öğrenme ve öğretme süreçlerinin verimliliğini doğrudan etkileyen ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve uygulamaları konusunda yeterli bilgi, beceri ve deneyime sahip olmalarının önemi büyüktür.

Tablo 2. Türkçe Öğretmeni Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Bileşenlerinin Eğitim-Öğretme Yeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi

Dil Becerilerini İzleme ve Değerlendirme Yeterlik Bileşenlerine Yönelik Eğitim-Öğretme Yeterlilikleri Özel Alan Yeterlik Boyutu - Değerlendirme Türü	Yeterlik Bileşenleri			
	1. Yeterlik Bileşeni Uygunluk Durumu	2. Yeterlik Bileşeni Uygunluk Durumu	3. Yeterlik Bileşeni Uygunluk Durumu	4. Yeterlik Bileşeni Uygunluk Durumu
Öğretimi plânlama ve yönetme - Diagnostik: Tanıma amaçlı Ön Değerlendirme	+++	+++	++	++
Öğrenciyi tanıma ve rehberlik yapma - Diagnostik (Tanıma) + Formatif (Etkinlik İçi Biçimlendirme) Değerlendirme	±	±	++	+++
Temel becerileri geliştirme - Formatif (Biçimlendirici) Etkinlik İçi Değerlendirme	++	±	+++	+++
Başarıyı ölçme ve değerlendirme - Summatif (Kanaat Oluşturma, Karar verme) Son Değerlendirme	++	+++	+++	+++
Kendini geliştirme - Formatif (Biçimlendirici)-Summatif (Kanaat Oluşturma, Karar verme) Son Değerlendirme	++	+++	+++	+++

(+++ = Çok Uygun; ++ = Uygun; ± = Kısmen Uygun; - = Uygun Değil)

Tablo 3. Türkçe Öğretmeni Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme Alanı Eğitim-Öğretme Yeterlikleri Temel Performans Göstergeleri Açısından Değerlendirilmesi

Eğitim-Öğretme Yeterlik Alanları Temel Performans Göstergeleri	Yeterlik Durumu		
	Yeterli	Kısmen Yeterli	Yeterli Değil
• Öğrencinin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve fiziksel gelişimini sürekli olarak değerlendirmek için formal ve informal değerlendirme stratejilerinin önemini anlar ve bunları kullanır.	√		
• Ölçme tekniklerini, test geliştirme, testte yer alabilecek değişik türlerde madde yazma, test uygulama, puanlama gibi değerlendirmeye ilişkin temel kavramları ve süreçleri bilir.		√	
• (Etkili bir öğrenme süreci için) öğretmen, (sürecin dinamik bir unsuru ve biçimlendiricisi olarak) amaca uygun ölçme ve değerlendirme yöntemini belirleme ve uygulama yeterlikleri gösterir.	√		

(+++ = Yeterli; ± = Kısmen Yeterli; - = Yeterli Değil)

Felsefesinde köklü değişikliklerin yapıldığı 6, 7, 8. sınıflar Türkçe programında öğrenme ve öğretme sürecinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme çalışmaları bağlamında şu açıklamalara yer verilmektedir (MEB, 2006: 9):

- Öğretmen, öğrenme sürecinde öğrencilerin karşılaştığı zorluklarda onlara yardımcı olur ve yapıcı eleştirilerle onları yönlendirir.
- Öğretmen, öğrenme sürecinin her aşamasında öğrencilerin ürünlerini dikkate alır ve onları destekler.
- Öğretmen, öğrencilerin öğrenme etkinlikleri içindeki gelişimlerini izler, değerlendirir, onları kendilerini değerlendirmeye özendirir.
- Dil becerileri bir bütünlük ve devamlılık gösterdiğinden, öğretmen öğrencilerin aileleriyle iş birliği içinde olup okul dışında da bu becerilerin geliştirilmesini sağlayıcı etkinlikler düzenlemesi gerekir.

Yine aynı programda Programın Uygulanmasında Öğretmenin Rolü başlığı altında şu bilgilere yer verilmiştir (MEB, 2006: 55):

Öğretmen;

- Dersine girdiği öğrenci grubunun gösterdiği gelişim ile ilgili bilgi edinir.
- Öğrencilerin Türkçe dersinde başarılı olabilmesi için onlarla birlikte bir çalışma planı hazırlar, öğrencileri plana uyma konusunda okul içinde ve dışında takip eder.

- Öğrenci merkezli etkinliklere yer verir. Belirleyeceği etkinliklerin uygulanmasında öğrenciyi etkin kılar. Etkinlikleri değerlendirmek üzere çalışma kâğıtları hazırlar.

- Öğrencilerin seviyelerine uygun kitaplardan oluşan bir liste düzenler ve listeyi günceller. Okuduğu kitaplardan kişisel ve kültürel gelişimi sağlayıcı nitelikte olanları tanıtmak, diğer öğretmen ve velilerle paylaşmak amacıyla sunum yapar.

- Okul içerisinde öğrencilerin iletişimlerinde, Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmasını takip eder.

Görüldüğü gibi Türkçe programında öğretmenlerin; *öğrencileri yönlendirmesi, öğrenme sürecinin her aşamasında öğrencilerin ürünlerini dikkate alması, öğrencilerin öğrenme etkinlikleri içindeki gelişimlerini izleyip değerlendirmesi, onları kendilerini değerlendirmeye özendirilmesi, dersine girdiği öğrenci grubunun gösterdiği gelişim ile ilgili bilgi edinmesi, öğrencilerin Türkçe dersinde başarılı olabilmesi için onlarla birlikte bir çalışma planı hazırlaması...* gibi birçok uygulama biçimiyle ölçme ve değerlendirme çerçevesinde yapabileceği çalışmalara işaret edilmiştir.

Değerlendirme öğretim sürecinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu nedenle de farklı değerlendirme stratejilerini kullanmak gerekir. İyi bir öğretmen öğrencinin, beklenen davranışları ne derece kazandığını, nasıl öğrendiğini ve aksamaların olduğu durumlarda ne gibi önlemler alınabileceğini bilir. Bu yüzden öğrencilerin gelişim durumlarını sürekli olarak ölçmek ve ölçme sonuçlarına göre uygun stratejiler kullanmak bir öğretmen için önemlidir (Seferoğlu, 2004: 135).

SONUÇ

Öğrenme ve öğretme sürecinde ölçme değerlendirme uygulamaları sonuç odaklı yaklaşımla hareket edilerek sadece not vermek için gerçekleştirilen geleneksel bir uygulama biçimi olma durumunu hâlâ korumaktadır. Türkçe eğitiminde hedeflenen amaçlara ulaşmak için öğretmenin geleneksel yaklaşım tarzını ve bilgi aktarıcısı rolünü terk ederek öğrencilerine rehberlik yapması, öğrencilerin de öğretmenlerinin yönlendiriciliğinde sürece aktif katılımcı rolleriyle katılmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin bu yönde işlev görebilmesinde ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve uygulamaları konusunda kendilerini yenilemeleri önemlidir. Bu bağlamda sonuç ve ürüne dayalı değerlendirme biçimleri yanında süreç ve performansa dayalı değerlendirme biçimlerini de uygulamalarına yansıtmaları büyük önem taşımaktadır.

Öğrenme sürecinde öğrencilerin izlenmesi, bireysel farklılıklar açısından tanınması, yerinde ve gerekli rehberliğin yapılması, öğrencilerde kalıcı ve kullanılabilir öğrenmenin gerçekleşmesi gibi birçok çalışmanın amaca uygun yürütülebilmesi için tüm eğitim süreci boyunca ölçme değerlendirme uygulamalarının dinamik bir şekilde ilerletilmesi gerekir. Öğretmenlerin tanıma, izleme, biçimlendirme ve kanaat oluşturma amacıyla tüm eğitim sürecinde ölçme

ve değerlendirme uygulamalarını gerçekleştirilmesi öğretim programında belirlenen kazanımların öğrencilere kazandırılması açısından büyük işlev görmektedir. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme uygulamalarını programın felsefesine uygun bir şekilde yürütebilecek yeterlikte olması önem taşımaktadır. Bu bakımdan Türkçe öğretmenlerinin öğrenme sürecinin amaçlar doğrultusunda sonuçlandırabilecek performans sergileyebilmeleri için öğretim programındaki ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve uygulamaları konusunda yeterli bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları gerekir.

KAYNAKLAR

- Akyol, H. (2008). *Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri* (Talim ve Terbiye Kurulunca uygun bulunan ve Bakanlık Makamının 04.06.2008 tarih ve 1835 sayılı onayı ile yürürlüğe konulan rapor (ss. 44-57). http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/ogretmen_yeterlikleri_kitabi/%C3%96%C4%9Fretmen_Yeterlikleri_Kitab%C4%B1_t%C3%BCrk%C3%A7e_%C3%B6%C4%9Fretmeni_%C3%B6zel_alan_yeterlikleri_ilk%C3%B6%C4%9Fretim_par%C3%A7a_4.pdf internet adresinden 12.01.2014 tarihinde indirilmiştir.
- Akyüz, Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi* (5. Baskı). İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Bozkurt, N. (2015). Tarih Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algularının Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 65-86.
- Çelikten, M. Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 207-237.
- Devecioğlu, Y. & Akdeniz, A. R. (2013). Alan Eğitimi Derslerinin Öğretmen Yeterlikleri Bağlamında Değerlendirilmesi-I. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 44-68.
- Göçer, A. (2014). Öğretmen Roller, Öğrenci Etkililiği ve Eğitim Kazanımları Bakımında Türkçe Dersi Metin İşleme Süreci. *Millî Eğitim Dergisi*, 204, 167-198.
- Kahramanoğlu, R. & Ay, Y. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algularının Çeşitli Değişkenler Açısından Analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 285-301.
- Kararmaz, S. & Arslan, A. (2014). İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Algularının Belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 203-232.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2017a). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1-8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2017b). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.

- Özlük, Y. Ö. (2010). Türkçe Öğretmenlerini Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Bir Araştırma (Kırıkkale İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Sağlam, M. & Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının secimi. *Milli Eğitim*, 167, 53-69.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 131-140.
- Şengül, K. (2012). *Türkçe Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri: Bir Durum Belirleme Çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- TED (2009). *Türk Eğitim Derneği Öğretmen Yeterlilikleri*. Ankara: Adım Okan Matbaacılık.
- TEDMEM (2014). *Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği* (Rapor Dizisi: 3). <https://tedmem.org/download/ogretmen-gozuyle-ogretmenlik-meslegi?wpdmdl=968> internet adresinden 12.01.2014 tarihinde indirilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, İ. (2010). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Özel Alan ve Öz Yeterlik Algıları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.